

De inspectie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) controleert vanaf begin november op bouwlocaties de blootstelling aan kwartsstof door bouwvakkers. Gerichte controles in 2013 hebben gezorgd voor een snelstijgende aanschaf van adequate apparatuur waarmee blootstelling aan kwartsstof wordt voorkomen. De komende inspecties zullen uitwijzen of de apparatuur nog steeds wordt gebruikt en of op niet eerder bezochte locaties de apparatuur nu ook wordt gebruikt. Tot zover het persbericht van SZW.

AaboTools is een van de nieuwste uitbreidingen van AaboTrading en richt zich op het leveren en adviseren van gereedschap en bevestigingsmiddelen voor de daken en de bouwbranche. Met Bart Raats, die samen met Cees Vink deze afdeling leidt, spraken we af op een bouwlocatie waar hij met Johan Flipsen van het gelijknamige installatiebedrijf uit Teteringen een demonstratie gaf van stofvrij werken.

Tekst en beeld: Albert F. van den Hout

Airbo stofkap met slijpschijf.

De schrik zit er flink in omdat de SWZ-inspectie dreigt met boetes die kunnen oplopen tot een bedrag van € 18.000,- als de grenswaarden worden overschreden. Bedrijven die vorig jaar in de fout gingen, kunnen nu zelfs rekenen op een verdubbeling van dat bedrag. Met kwartsstof doelt men op het fijnstof dat vrijkomt bij het bewerken van steen en beton zoals slijpen, frezen, boren en schuren. Bij slijpen, zagen en frezen wordt de toegestane hoeveelheid zelfs 200 maal overschreden. Ook met vegen wordt de grenswaarde van 0,075 microgram per m³ maar

liefst 13 maal overschreden. Dat is nogal wat, vooral als je terugblijkt en je realiseert dat nog maar 25 jaar geleden het schouderen van asbestcement golfplaten gebeurde met een slijpschijf waarbij door de slijper meestal geen mondkapje werd gebruikt. Daken met een leislafafwerking werden toen vaak met een veegmachine geprepareerd voordat ze opnieuw werden afgestrooid. De dakpasta's waren tot ver in de jaren 80 nog gewapend met asbestvezels.

Bij het werken op daken vindt de blootstelling aan kwartsstof vooral plaats bij het op maat zagen van

dakpannen, het boren en zagen in beton en het uitzagen van voegen voor het vernieuwen van voetlood.

Gevaar voor de gezondheid

Kwarts zit in zand en in de meeste natuurlijke gesteenten, dus in veel bouwmaterialen. Arbeid noemt materiaal kwartshoudend als het voor meer dan 1,5 % uit kwarts bestaat. Zandsteen en kalkzandsteen zijn materialen met de hoogste kwartsgehalten, vaak meer dan 50%. Kwartsstof is heel fijn stof, dat niet of nauwelijks is te zien. Het bestaat uit hele kleine onoplosbare stofdeeltjes, die bij genoemde

Slijpen zonder afzuiging: zie de stofwolk.

Luchtfiltersysteem.

Aansluiting slang aan machine.

Slijpen met afzuiging: volg de vonken.

Inspectie SZW

De inspectie SZW heeft in het najaar van 2013 een controle gehouden om na te gaan of werknemers voldoende tegen kwartsstof worden beschermd. Bij meer dan de helft van de 441 controles is toen handhavend opgetreden. In totaal zijn er 297 overtredingen geconstateerd. In 68 gevallen is het werk stil gelegd en 23 maal is een boete aangezegd. De inspecties nu zijn een logisch vervolg op de actie van 2013, omdat de goede apparatuur toen onvoldoende bleek te worden gebruikt. Bedrijven waar vorig jaar ook al overtredingen zijn geconstateerd en die weer in de fout gaan, kunnen rekenen op een verdubbeling van het boetebedrag. Er worden ook locaties bezocht waar de inspectie niet eerder op kwartsstof heeft gecontroleerd. (bron www.inspectie-szw.nl)

werkzaamheden diep in de longen terechtkomen en niet meer kunnen worden uitgedemd. Blootstelling aan kwartsstof veroorzaakt beschadigingen aan de longen doordat de deeltjes in het longweefsel bindweefsel vormen en dit kan leiden tot zogenoemde stoflongen, waarbij men blijvende klachten krijgt zoals kortademigheid, COPD, hoesten en benauwdheid. Kwartsstof is kankerverwekkend en kan - naast longkanker - ook andere longaandoeningen veroorzaken. Vanwege de gevaren voor de gezondheid stelt de Arbo-wet strenge eisen, waardoor fijnstof op de bouw tot een minimum moet worden beperkt.

Bart Raats: "Het is verboden om zonder stofwerende maatregelen aan het werk te zijn. Wij hebben een simpele vuistregel, als je stof ziet ben je te laat en ben je strafbaar."

Stofzuigen

Het is net als bij valbeveiliging belangrijk dat de mensen die op de bouw werken snappen wat het belang is van de veiligheidsvoorzieningen. We zijn op een locatie aangeland waar Bart zijn verhaal met een demonstratie wil onderstrepen. In de oude lege fabriekshallen is genoeg gevel- en dakwerk beschikbaar. Vooraf heeft hij uitgelegd wat zijn belangrijkste argumenten zijn. "Een stofzuiger doet

wat hij moet doen: stof aan de bron weghalen. Veel stofzuigers hebben een stoffilter, als dat filter vol raakt, verliest het apparaat aan zuigkracht. In ons leveringsprogramma hebben wij een stofzuiger met een stofzak, die ervoor zorgt dat er geen kwartsstof doorheen kan gaan. Dit betekent dat wij geen Hepa-fijnstoffilters nodig hebben en daardoor niet aan zuigkracht kunnen inboeten. De stofzak, die 23 of 40 liter groot is, kan na gebruik normaal worden weggegooid. De machine heeft de TNO-goedkeuring voor stofklasse H-filtratie en de A-classificatie industriële kwartsstofzuigers. De AirBo stofzuiger heeft 2 motoren van 1200 W.

Boren met afzuiging.

Boorhulpstuk voor stofafzuiging.

Hamerboormachine met afzuighulpstuk.

Boren met afzuighulpstuk.

De zuigkracht is zelfs met 15 meter slang meer dan toereikend.” De aansluiting is met universele hulpstukken, adapters en zogenoemde Airbo stofkappen op vrijwel alle gereedschappen. Bart: “Het enige wat je moet doen, nadat de machine is aangesloten op de slang, is de stofzuiger aanzetten. Er zit maar één knop op, aan of uit.” De op het werk aanwezige stofzuiger is vrij nieuw, toch blijkt dat er naast de aan- en uitknop nog een andere belangrijke discipline is. Bart wijst op het stof in de machine met: “Zo, deze is dus al een keer zonder stofzak gebruikt. Bij de inspecties zal ook worden gelet op een juiste installatie van de afzuigapparatuur,

daar hoort het gebruik van een stofzak dus ook bij. Het gaat niet alleen om de goede wil, nee er mag gewoon geen stof vrijkomen, één ding is zeker de hulpmiddelen zijn beschikbaar.” Johan Flipse kent de regelgeving en zorgt dat zijn mensen over de juiste hulpmiddelen kunnen beschikken: “Het zijn relatief eenvoudige voorzieningen, het enige bezwaar is dat je ook voor klein werk je wel alles moet meeslepen en installeren. Als iedereen dat moet dan is het geen bezwaar, want dan blijven de concurrentieverhoudingen gelijk. Als je er goed over nadenkt dan zijn dit absoluut noodzakelijke maatregelen.”

Boren

Ook voor het boren is er een hulpstuk dat op de stofzuiger kan worden aangesloten. Het is een stofopvangkamertje met een boorgat dat door de zuigkracht van de stofzuiger zich vastzet op de wand. De boor gaat door het boorgat en het naar buiten gevoerde boorstof wordt via het kamertje afgezogen. Een andere methode is met een klopperboormachine die een eigen stofzuigerhulpstuk heeft. Bart: “We hebben een compleet assortiment geselecteerd, waarmee gebruiksvriendelijk aan de Arbeiders eisen kan worden voldaan. Naast de directe afzuiging adviseren we voor binnenruimtes een AirBo aircleaner toe te passen, dit is een luchtfiltersysteem dat de aanwezige lucht in een ruimte continue filtert. Bij alle werkzaamheden waar kwartsstof vrij kan komen, is een adembescherming nodig met een P2 filter.”

Meer over stofvrij werken in Dakenraad:

- ‘Mensen willen van hun asbesthoudende dak af’, nr. 101, april 2011.